

ÖZEL EK

İHRACAT BEDELLERİNİN YURDA GETİRİLMESİ UYGULAMASINA İLİŞKİN SORU VE CEVAPLAR

Hasan DÖNMEZ

E. Gelirler Kontrolörü, Vergi Müfettişi

Sedat KANLI

Vergi Müfettiş Yardımcısı

GİRİŞ

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında (TPKKH) 32 Sayılı Karar ve bu karara ilişkin Tebliğ’lerde birçok değişiklik yapılmış olup, en son değişiklik 4 Eylül 2018 tarih, 30525 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin Tebliğ (İhracat Bedelleri Hakkında) (Tebliğ No: 2018-32/48) ile yapılmış ve ilgili düzenleme kapsamında ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme kapsamında, ihracat bedellerinin Türkiye getirilme süresi fiili ihrac tarihinden itibaren 180 günü geçemeyecek ve söz konusu bedellerin en az yüzde 80’inin bir bankaya satılması zorunlu olacaktır. Bu çalışmada, ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin usul ve esasları, konuya ilişkin Tebliğ hükümleri ışığında ele alınacak ve uygulamada akla gelmesi muhtemel sorulara cevaplar aranacaktır.

1. İHRACAT BEDELLERİNİN YURDA GETİRİLMESİ UYGULAMASININ KONUSU

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar’ın yürürlüğe konulması; Devlet Bakanlığı’nın 7.8.1989 tarihli ve 55251 sayılı yazısı üzerine, 1567 sayılı Kanunun 6258 sayılı Kanunla değişik 1’inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 7.8.1989 tarihinde kararlaştırılmıştır. Söz konusu 89/14391 sayılı kararda ihracat bedellerinin tahsili ile ilgili ilk düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, her bir gümrük beyannamesi bazında 100.000 USD’yi aşan ihracat bedellerinin yurda getirilmesi belli süre ve şartlara bağlanmış ve zamanında getirilmemesi halinde ise kambiyo suçu gereği ceza kesileceği öngörülmüştür.

Söz konusu Karar gereğince 1989 yılından 2008 yılına kadar ihracat bedellerinin yurda getirilmesi zorunlu tutulmuştur. 8 Şubat 2008 tarih, 26781 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan (Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar) 2008/13186 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yeni düzenlemelere gidilmiş, ticari amaçlarla ihrac edilen malların bedelinin ihracatçılar tarafından yurda getirilerek bankalara, Türk parası olması halinde tevsiki, döviz ise satılması zorunluluğu kaldırılarak, 8 Şubat 2008 tarihinden itibaren ihracat bedellerinin tasarrufu serbest bırakılmıştır.¹

Son düzenleme ise, 4 Eylül 2018 tarih, 30525 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin Tebliğ (İhracat Bedelleri Hakkında) (Tebliğ No: 2018-32/48) ile yapılmış ve ilgili düzenleme kapsamında ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlenmiştir. Bu kapsamda; Türkiye’de yerleşik kişiler tarafından gerçekleştirilen ihracat işlemlerine ilişkin bedeller, ithalatçının ödemesini müteakip doğrudan ve gecikmeksizin ihracata aracılık eden bankaya transfer edileceği veya getirileceği belirtilmiştir. Bedellerin yurda getirilme süresi fiili ihrac tarihinden itibaren 180 günü geçemeyecektir. Söz konusu bedellerin en az %80’inin bir bankaya satılması (Türk Lirasına çevrilmesi) zorunlu hale getirilmiştir.

2. İHRACAT BEDELLERİNİN YURDA GETİRİLMESİ UYGULAMASINA İLİŞKİN UYGULAMA ESASLARI

Soru 1: ihracat bedellerinin yurda getirilmesi zorunluluğu mal veya hizmet ihracı fark etmeksizin bütün ihracat işlemlerini kapsamakta mıdır?

Tebliğ’in “İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi” başlıklı 3’üncü maddesinde “Türkiye’de yerleşik kişiler tarafından gerçekleştirilen ihracat işlemleri” ibaresi kullanılmış, mal veya hizmet ihracı ayrımı yapılmamıştır. Her ne kadar bir ayırım yapılmamış olsa da bahsi geçen tebliğin 6, 7 ve 8’inci maddelerinde sırasıyla “ihrac edilen mal”, “mal ihrac ve ithali”, “ticari amaçla mal ihracı” ibarelerinin yer alması dolayısıyla uygulamanın hizmet ihracını kapsamadığı düşünülebilir. Ancak ilgili tebliğin 4’üncü maddesinde “döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler” ibaresinin yer alması hizmet ihracının tam anlamıyla uygulama dışında bırakılmadığını göstermektedir. Bu itibarla “mal” ibaresi geçen hükümlerin tebliğin tamamına sirayet etmediğini, sadece hizmet ihracı için geçerli olmadığını düşünmek daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

Soru 2: ihracat bedelinin yurda getirilme zorunluluğu hangi tarihler aralığında yapılan ihracat işlemlerini kapsamaktadır?

Tebliğ’in “Yürürlük” başlıklı 13’üncü maddesinde tebliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girdiği ve yürürlük

¹ <http://www.oaib.org.tr/tr/bilgi-merkezi-sikca-sorulan-sorular-ihracat-bedellerinin-yurda-getirilmesi-tahsili-ve-ithalat-bedellerinin-odenmesi-hakinda-bilgi-verebilir-misiniz.html>

tarihinden itibaren 6 ay süreyle geçerli olduğu belirtildiğinden 04.09.2018 – 04.03.2019 tarihleri arasında yapılan ihracat işlemlerine ilişkin bedellerinin belirtilen şartlar dâhilinde yurda getirilmesi zorunludur.

Soru 3: Tebliğ'in yürürlük tarihinden önce gerçekleştirilen ancak bedelleri henüz tahsil edilmeyen ihracatlara ilişkin bedellerin yurda getirilmesi zorunlu mudur?

Tebliğ'in "Yürürlük" başlıklı 13'üncü maddesinde tebliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girdiği belirtildiğinden ve yürürlük tarihi öncesinde gerçekleştirilen ihracat işlemlerine ilişkin tebliğde özel bir düzenleme yapılmadığından bahsi geçen ihracat işlemlerine ilişkin bedellerin yurda getirilme zorunluluğu bulunmamakta, ihracatı gerçekleştirilen bu bedellere ilişkin tasarruf serbestisi devam etmektedir. Söz konusu husus Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından bankalara gönderilen 06.09.2018 tarihli yazı ile açıklığa kavuşturulmuştur.

Soru 4: Tahsil edilen ihracat bedellerinin kaç gün içinde yurda getirilmesi zorunludur?

Tebliğ'in "İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi" başlıklı 3'üncü maddesine göre, ihracat işlemlerine ilişkin bedellerin yurda getirilme süresi fiili ihracat tarihinden itibaren 180 günü geçemez.

Soru 5: Düzenlemenin yürürlükten kalkacağı tarihe (04.03.2018) kadar ihraç edilen ama bedeli bu tarihe kadar tahsil edilmeyen ihracat bedellerinin de yurda getirme zorunluluğu bulunmakta mıdır?

Tebliğ'in "Usul ve müşterek hükümler" başlıklı 12'nci maddesine göre, Türkiye'de yerleşik kişilerce Tebliğ'in yürürlükte bulunduğu süre içinde fiili ihracatı gerçekleştirilmiş olması kaydıyla ihracat işlemlerine ilişkin bedellerin 4. ve 13. sorularda yer verilen getirme sürelerinin Tebliğ'in yürürlükten kalktığı tarih olan 04.03.2019 tarihinden sonra sona ermesi Tebliğ hükümleri uygulanmasına engel teşkil etmemektedir.

Soru 6: ihracat bedellerinin yurda getirilmesinde ödeme şekilleri nelerdir?

Tebliğ'in "İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi" başlıklı 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre ihracat işlemlerine ilişkin bedeller aşağıdaki ödeme şekillerinden birine göre yurda getirilebilir.

- Akreditifli Ödeme,
- Vesaik Mukabili Ödeme,
- Mal Mukabili Ödeme,
- Kabul Kredili Akreditifli Ödeme,
- Kabul Kredili Vesaik Mukabili Ödeme,
- Kabul Kredili Mal Mukabili Ödeme,
- Peşin Ödeme.

Soru 7: ihracat bedeli yolcu beraberinde nakit olarak yurda getirilebilir mi? ihracat bedelinin yolcu beraberinde getirilmesi halinde izlenecek usul nasıl olmalıdır?

Tebliğ'in "İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi" başlıklı 3'üncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre ihracat bedelinin yolcu beraberinde efektif olarak yurda getirilmesine imkan tanınmıştır. Ancak Tebliğ ile ihracat bedelinin yolcu beraberinde getirilmesi halinde gümrük idarelerine beyan edilmesi zorunluluğu da getirildiğinden söz konusu bedellerin 2016/1 Sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Genelgesi'ne ekli "Nakit Beyan Formu" ile gümrük idaresine beyan edilmesi gerekmektedir.

Soru 8: Beyan edilen ihracata ilişkin bedellerin belirli bir para birimi üzerinden yurda getirilmesi zorunlu mudur?

Tebliğ'in "İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi" başlıklı 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre ihracat bedellerinin beyan edilen Türk Lirası veya döviz üzerinden yurda getirilmesi esas olup, Türk parası

üzerinden yapılan ihracat karşılığında döviz getirilmesi mümkündür.

Soru 9: Döviz olarak yurda getirilen ihracat bedellerinin Türk Lirasına çevrilme zorunluluğu var mıdır?

Tebliğ'in "ihracat Bedellerinin Yurda Getirilmesi" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasında ihracat bedellerinin en az %80'inin bir bankaya satılmasının zorunluluğu olduğu belirtilmiştir. Ancak bankaya satımdan maksadın söz konusu ihracat bedellerinin Türk Lirasına çevrilmesi olduğuna dair herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Bundan dolayı bankalara satım ifadesinden döviz olarak yurda getirilen ihracat bedellerini çapraz pariteden satmak suretiyle başka bir döviz türünü alınabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Ancak bu durum Tebliğ'in çıkarılma amacıyla örtüşmediğinden bankalara satım ifadesinden kastın Türk Lirasına çevrilmesi olduğunu kabul etmek daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

Soru 10: Türk Lirasına çevrilen ihracat bedelleri ile tekrar döviz alımı yapılabilir mi?

Tebliğde Türk lirasına çevrilen ihracat bedelleri ile tekrardan döviz alımı yapılamayacağına dair herhangi bir sınırlama getirilmediğinden Türk Lirasına çevrilen ihracat bedelleri ile tekrardan döviz alımı yapılmasında kanuni bir engel bulunmamaktadır.

Soru 11: Getirilen ihracat bedelleri Türk Lirasına çevrilmeden ithalat ödemelerine mahsup edilebilir mi?

Tebliğ'in "ihracat bedelinden indirimler" başlıklı 7'inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre ihracat ve ithalat işlemlerinin dış ticaret mevzuatı hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi, tarafların aynı kişiler olması ve ihraç bedellerinin yurda getirilme süresi içinde kalınması kaydıyla, mal ihraç ve ithal bedellerinin bankalarca mahsubu mümkündür.

Soru 12: Peşin döviz karşılığı yapılan ihracatta bir süre sınırlaması bulunmakta mıdır?

Tebliğ'in 4'üncü maddesine göre, peşin döviz karşılığında ihracatın 24 ay içinde gerçekleştirilmesi zorunludur. Dâhilde işleme izin Belgesi ve Vergi, Resim ve Harç istisna Belgesi kapsamında ihracat, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerle ilgili olarak sağlanan peşin dövizlerin kullanım süresi belge süresi (ek süreler dâhil) kadardır. Tamamı tek seferde iade edilmeyen veya süresi içinde ihracatı gerçekleştirilemeyen peşin dövizler prefinansman hükümlerine tabi olur. Prefinansman hükümlerine tabi hale gelen peşin dövizlerin, ihracat taahhüt sürelerinin ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde uzatılması halinde, alıcının muvafakat etmesi kaydıyla kullanım süreleri de verilen ek süre kadar uzatılmış sayılacaktır.

Soru 13: Özelliği olan ihracat işlemlerine ilişkin bedellerin yurda getirilmesinde farklı süreler söz konusu mudur?

Tebliğ'in "Özelliği olan ihracat" başlıklı 5'inci maddesi ihracat bedellerinin yurda getirilmesine gerçekleştirilen ihracatın dayandığı işleme göre farklı süreler belirlenmiştir. Söz konusu özellikli işlemler ve tabi oldukları süreler aşağıdaki gibidir:

– Yurt dışına müteahhit firmalarca yapılacak ihracatın bedelinin 365 gün içinde yurda getirilerek bir bankaya satılması zorunludur.

– Konsinye yoluyla yapılacak ihracatta bedellerin kesin satışı müteakip yurda getirilerek bir bankaya satılması zorunludur.

– Uluslararası fuar, sergi ve haftalara bedelli olarak satılmak üzere gönderilen malların bedellerinin gönderildikleri fuar, sergi veya haftanın bitimini müteakip 180 gün içinde yurda getirilerek bir bankaya satılması zorunludur.

– ilgili mevzuat hükümlerine göre yurt dışına geçici ihracı yapılan malların verilen süre veya ek süre içinde yurda getirilmemesi veya bu süreler içerisinde satılması halinde satış bedelinin süre bitiminden veya kesin satış tarihinden itibaren 90 gün içinde yurda getirilerek bir bankaya satılması zorunludur.

– Yürürlükteki ihracat Rejimi ve Finansal Kiralama (leasing) Mevzuatı çerçevesinde kredili veya kiralamayla yapılan ihracatta, ihracat bedelinin kredili satış veya kiralama sözleşmesinde belirlenen vade tarihlerini izleyen 90 gün içinde yurda getirilerek bankalara satılması zorunludur.

Soru 14: ihracat bedellerinin süresi içinde yurda getirilmesi ve getirilmemesi hallerinde yapılacak işlemler nelerdir?

Tebliğ'in "Hesap kapatma, ihbar ve ek süre" başlıklı 8'inci maddesinin 1'inci fıkrasında "Ticari amaçla mal ihracında, bedelleri yurda getirilme süresi içinde gelen ihracat ile ilgili hesaplar aracı bankalarca kapatılır." hükmüne yer verilmiş olup, takip eden fıkralarda ise ihracat bedelleri süresi içinde yurda getirilmediği için süresinde kapatılmayan ihracat hesaplarına ilişkin yapılacak işlemlere yer verilmiştir. Süresinde kapatılmayan hesaplara ilişkin sırasıyla yapılacak işlemler aşağıdaki gibidir:

– Süresi içinde kapatılmayan ihracat hesapları aracı bankalarca 5 iş günü içinde muamelenin safhalarını belirtecek şekilde yazılı olarak ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'na veya Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne ihbar edilecektir.

– ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'nca veya Vergi Dairesi Müdürlüğü'nce, ihbarı müteakip 10 iş günü içinde ilgililere hesapların kapatılmasını teminen 90 gün süreli ihtarname gönderilecektir. Bu süre içinde hesapların kapatılması veya 9'uncu maddede belirtilen mücbir sebep hallerinin ya da haklı durumun belgelenmesi gereklidir.

– Mücbir sebeplerin varlığı halinde, mücbir sebebin devamı müddetince altışar aylık dönemler itibarıyla ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'nca veya Vergi Dairesi Müdürlüğü'nce ek süre verilecektir.

– Mücbir sebep halleri dışında kalan haklı durumların varlığı halinde, hesapların kapatılmasına ilişkin altı aya kadar olan ek süre talepleri, firmaların haklı durumunu belirten yazılı beyanına istinaden üçer aylık devreler halinde ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı'nca veya Vergi Dairesi Müdürlüğü'nce, altı aylık süreden sonraki ek süre talepleri Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından incelenip sonuçlandırılacaktır.

Soru 15: ihracat bedellerinin süresi içinde yurda getirilmemesi durumunda herhangi bir yaptırım uygulanmakta mıdır?

Bilindiği üzere TPKKH 32 Sayılı Kararda 8 Şubat 2008 tarihinde yapılan düzenlemeyle getirilen tasarruf serbestisine kadar ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin şartlara uyulmaması halinde %5 oranında kambiyo cezası kesiliyordu. Ancak yeni düzenlemede ihracat bedellerinin süresi içinde yurda getirilmemesi durumunda nasıl bir yaptırım uygulanacağına dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durum ihracat bedellerini yurda getirme şartlarına uymayanlarda hiç yaptırım uygulanmayacağı algısını oluşturmamalıdır. Çünkü Tebliğ hükümleri, 32 Sayılı Karar ve 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu hükümlerine tabi olduğundan, bu tebliğ hükümlerine uyulmaması halinde 1567 Sayılı Kanun'un cezai yaptırım hükümleri uygulanacaktır. Cezai yaptırıma ilişkin 1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki gibidir.

"Madde 3 –

Cumhurbaşkanının bu Kanun hükümlerine göre yapmış bulunduğu genel ve düzenleyici işlemlerdeki yükümlülüklerine aykırı hareket eden kişi, üçbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.

Filil, 1 inci maddede yazılı kıymetlerin izinsiz olarak yurttan çıkarılması veya yurda sokulması mahiyetinde ise 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu hükümlerine göre suç veya kabahat oluşturmadığı takdirde kişi; eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar, teşebbüs halinde bu bedelin yarısı kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.

Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1 inci maddeye göre alınan kararlardaki hükümlere göre ve bu kararlarda tayin edilen süreler içinde yurda getirmeyenler, yurda getirmekle yükümlü oldukları kıymetlerin rayiç bedelinin yüzde beşi kadar idarî para cezasıyla cezalandırılırlar. idarî para cezasına ilişkin karar kesinle-

şinceye kadar alacaklarını yurda getirenlere, birinci fıkraya hükmüne göre idarî para cezası verilir. Ancak, verilecek idarî para cezası yurda getirilmesi gereken paranın yüzde iki buçüğundan fazla olamaz.

ithalat, ihracat ve diğer kambiyo işlemlerinde döviz veya Türk Parası kaçırmak kastıyla muvazaalı işlemlerde bulunanlar, yurda getirmekle yükümlü oldukları veya kaçırdıkları kıymetlerin rayiç bedeli kadar idarî para cezasıyla cezalandırılırlar. Bu fiilin teşebbüs aşamasında kalması halinde verilecek ceza yarı oranında indirilir.

Bu Kanuna dayanılarak çıkarılan karar, yönetmelik ve tebliğler ile diğer genel ve düzenleyici işlemler uyarınca faaliyet izni veya yetki belgesi alınması zorunlu olan konularda, gerekli izin veya belgeyi almaksızın ticari faaliyette bulunanlar, elli bin Türk lirasından iki yüz elli bin Türk lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır ve yetkisiz faaliyetin gerçekleştirildiği iş yerindeki tüm faaliyetler bir aydan altı aya kadar, tekrarı halinde ise sürekli olarak durdurulur. Ancak, yetkisiz olarak faaliyette bulunanların ilan ve reklamlarından veya yaptıkları işin mahiyetinden söz konusu iş yerini, sadece faaliyet izni veya yetki verilmesi gereken faaliyet konularında iştigal etmek maksadıyla açtıkları veya işlettikleri anlaşılıyorsa söz konusu iş yerindeki faaliyet sürekli olarak durdurulur. Durdurma işlemleri Hazine Müsteşarlığının talebi üzerine valiliklerce yerine getirilir.

Bu kabahatlerin bir tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişiye de aynı miktarda idarî para cezası verilir.

Kabahatin konusunu yabancı para oluşturması halinde, idarî para cezasının hesaplanmasında fiilin işlendiği tarih itibarıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bu paraya ilişkin "döviz satış kuru" esas alınır.

Hükmolunacak idarî para cezasına, suç tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında, para cezası ile birlikte tahsil olunmak üzere, gecikme faizi uygulanır. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri nazara alınmaz.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı suçların tekrürü halinde verilecek cezalar iki kat olarak hükmedilir.

Bu madde hükmüne göre idarî para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı yetkilidir."

Soru 16: ihracat bedellerinin yurda getirilmesinde mücbir sebep halleri nelerdir?

Tebliğ'in "Mücbir sebep halleri" başlıklı 9'uncu maddesinde mücbir sebep kabul edilebilecek haller belirlenmiştir. Söz konusu mücbir sebep halleri aşağıdaki gibidir:

- ithalatçı veya ihracatçı firmanın iflası, konkordato ilan etmesi veya faaliyetlerini daimi olarak tatil etmesi, firma hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmesi, şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü

- Grev, lokavt ve avarya hali

- ihracatçı veya ithalatçı memleket resmi makamlarının karar ve işlemleri ya da muhabir bankaların muameleleri dolayısıyla hesapların kapatılmasının imkânsız hale gelmesi

- Tabii afet, harp ve abluka hali

- Malların kaybı, hasara uğraması veya imha edilmesi

- ihtilaf nedeniyle dava açılması veya tahkime başvurulması

Soru 17: ihracat bedelinin eksik tahsil edilmesi halinde esneklik uygulanmakta mıdır?

Tebliğ'in "Terkin" başlıklı 9'uncu maddesinde ihracat bedellerinin %10 oranına kadar noksanlığı olan ihracat hesaplarının belli şartlar dâhilinde terkinine izin verilmiştir. Söz konusu esnekliğe ilişkin tebliğ hükmü aşağıdaki gibidir:

“Terkin

MADDE 10 – (1) Her bir gümrük beyannamesi itibarıyla;

a) 100.000 ABD doları veya eşitini aşmamak üzere, mücbir sebeplerin varlığı dikkate alınmaksızın beyanname veya formda yer alan bedelin %10’una kadar noksanlığı olan (sigorta bedellerinden kaynaklanan noksanlıklar dâhil) ihracat hesapları doğrudan bankalarca ödeme şekline bakılmaksızın,

b) 200.000 ABD doları veya eşitini aşmamak üzere, bu Tebliğin 9 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebep halleri göz önünde bulundurulmak suretiyle beyanname veya formda yer alan bedelin % 10’una kadar açık hesaplar ilgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce,

terkin edilmek suretiyle kapatılır.

(2) Her bir gümrük beyannamesi itibarıyla, 200.000 ABD doları veya eşitini aşan noksanlığı olan açık hesaplara ilişkin terkin talepleri bu Tebliğin 9 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebepler ile haklı durumlar göz önünde bulundurulmak suretiyle Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından incelenip sonuçlandırılır.”

Soru 18: ihracat Bedelinden indirim Konusu Yapılabilecek İşlemler Var Mıdır? ihracat Bedelinden Mahsup Edilebilecek İşlemler Nelerdir?

Tebliğ’in “ihracat bedelinden indirimler” başlıklı 7’nci maddesi uyarınca aşağıdaki masrafların ihracat bedelinden mahsubu mümkündür.

1- ihracatla ilgili navlun, sigorta primi, komisyon, ardiye, depolama, antrepo, gümrük resmi, harç ve faktoring masrafları ile uluslararası para piyasalarında geçerli faiz oranlarını geçmemek üzere iskonto giderleri gibi masraflar için yapılacak indirimler ile konsinyasyon yoluyla ihraç edilen mallarla ilgili nakil, muhafaza, bakım ve fümügasyon, rafa (maniplasyon), satış ve benzeri masraflar,

2- Ticari teamüllerin gereği olarak satış akdinde veya akreditiflerde ayrıca varış yerinde tartı ve analiz yapılması şartı bulunuyorsa, tartı ve analiz sonucunda tespit edilen vezin noksanlığı veya kalite farkı ile ekspertiz ve tahkim ücretleri ve rafa (maniplasyon) masraflarının (hariçteki gözetme şirketleri ücretleri dahil) ,

3- Bedel getirme süreleri içinde yurda getirilen ihracat bedelleri; ihracatçının ithalat bedelleri, sermaye hareketlerine ilişkin ödemeleri, görünmeyen işlemlere ilişkin giderleri ve transit ticaretinin alış bedeli ,

4- Dış ticaret mevzuatı hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilen mal ihraç ve ithalinde, tarafların aynı kişiler olması ve ihraç bedellerinin yurda getirilme süresi içinde kalınması kaydıyla ithalat bedelleri,

5- Üçüncü ve dördüncü maddelerde belirtilen haller dışında kalan talepler Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından incelenip sonuçlandırılacaktır.

Yukarıda yer verilen birince ve ikinci maddelerde belirtilen masrafların indirimi kesin olmayıp, söz konusu bedellerin ihracat bedelinden mahsup edilip edilemeyeceğinin bankalarca incelenip sonuçlandırılacaktır. Üçüncü ve dördüncü maddelerde belirtilen haller ilişkin ise herhangi bir inceleme söz konusu olmayıp bankalarca doğrudan mahsup yapılabilecektir.

ihracat bedellerinden mahsuba izin verilen hallerde, ihracat bedelleri süresi içinde yurda getirilmiş sayılacaktır. Mahsuba tabi tutulan kısım için mahsup tarihinde geçerli döviz alış kuru üzerinden döviz alım ve satım belgeleri düzenlenmelidir.

SONUÇ

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında (TPKKH) 32 Sayılı Karar ve bu karara ilişkin Tebliğ’lerde günümüze kadar birçok değişiklik yapılmıştır. ihracat bedellerinin yurda getirilmesi kapsamında ilk olarak, 89/14391 sayılı Karar ile düzenlemeler yapılmış, ilgili karar bağlamında 1989 yılından 2008 yılına kadar ihracat bedellerinin yurda getirilmesi zorunlu kılınmıştır. Daha sonra, 2008/13186 tarihinde anılan Karar’da

yapılan değişiklik ile ihracat bedellerinin tasarrufu serbest bırakılmıştır. Son değişiklik ise 4 Eylül 2018 tarih, 30525 Sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin Tebliğ (ihracat Bedelleri Hakkında) (Tebliğ No: 2018-32/48)) ile yapılmış ve ilgili düzenleme kapsamında ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin usul ve esaslar yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme kapsamında, ihracat bedellerin Türkiye getirilme süresi fiili ihraç tarihinden itibaren 180 günü geçemeyecek ve söz konusu bedellerin en az yüzde 80’inin bir bankaya satılması zorunlu olacaktır. Tebliğ yayımı tarihinde (4 Eylül 2018) yürürlüğe girmiştir ve yürürlük tarihinden itibaren 6 ay süresince geçerli olacaktır. ilgili düzenleme altı ayı kapsayan geçici bir düzenleme olsa da ihracatçıların, ilgili Kanun kapsamında cezai yaptırımlarla karşılaşmamak için, yukarıda soru cevap şeklinde yer verdiğimiz uygulamanın usul ve esaslarına dikkat etmeleri önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin Tebliğ (ihracat Bedelleri Hakkında) (Tebliğ No: 2018-32/48)

<http://www.oaib.org.tr>